

Pismeni ispit

22. veljače 2016.

Ime i Prezime:

Matični broj:

Napomena: Zadatke obavezno predati s rješenjima nakon završetka testa.

1. zadatak (10 bodova)

Istosmjerni nezavisno uzbudjeni motor ima sljedeće podatke: $P_n = 18,5 \text{ kW}$, $I_n = 90 \text{ A}$, $U_n = 220 \text{ V}$, $n_n = 1150 \text{ min}^{-1}$ i otpor armature $R_a = 0,1\Omega$. Moment trenja i ventilacije motora je konstantan.

- (4 boda) Ako se motor optereti momentom tereta $M_t = 100 \text{ Nm}$, koliko treba iznositi napon napajanja da se motor vrti brzinom $n = 500 \text{ min}^{-1}$? Nacrtati momentne karakteristike tereta i motora te označiti radnu točku.
- (3 boda) Ako se motor optereti momentom tereta potencijalnog karaktera čiji je iznos momenta nepoznat, motor radi u režimu generatorskog kočenja i vrti se brzinom $n = 800 \text{ min}^{-1}$. Ako se promijeni polaritet napona napajanja (vrijednost napona ostaje ista!), motor se u stacionarnom stanju vrti brzinom $n = -724 \text{ min}^{-1}$. Koliki je moment tereta?
- (3 boda) Ako na motor priključimo teret momentne karakteristike $M_t = k/n \text{ Nm}$, pri nazivnom naponu teče struja $I = 30 \text{ A}$. Kojom brzinom bi se vrtio motor ako bi se uzbudna struja (tok) motora smanjila za 10% u odnosu na nazivnu vrijednost?

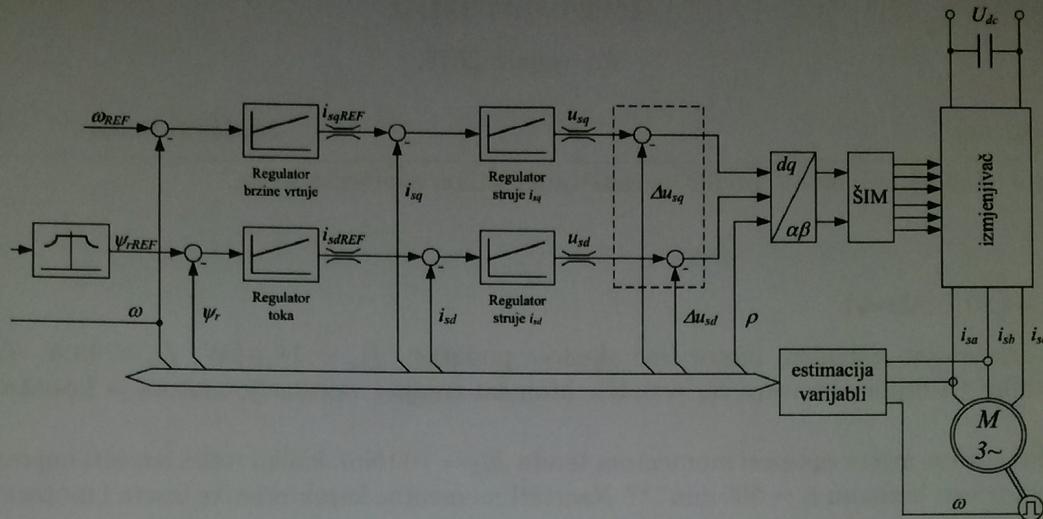
2. zadatak (12 bodova)

Asinkroni motor nazivnih podataka: $U_n = 400 \text{ V}$, $P_n = 7,5 \text{ kW}$, $n_n = 1440 \text{ min}^{-1}$, $f_n = 50 \text{ Hz}$, $M_{pr}/M_n = 3$, namot u spoju zvijezda, skalarno je upravljan U/f metodom u otvorenoj petlji. Gubici trenja i ventilacije motora se zanemaruju.

- (3 boda) Odrediti brzinu vrtnje motora pri nazivnom naponu i nazivnoj frekvenciji ako je motor opterećen konstantnim momentom tereta $M_t = 20 \text{ Nm}$. Nacrtati momentne karakteristike motora i tereta te naznačiti nazivnu točku i radnu točku.
- (5 bodova) Ako se na motor priključi matalica za papir čija je momentna karakteristika dana izrazom $M_t = k * n \text{ Nm}$, pri nazivnom naponu i nazivnoj frekvenciji motor se vrti brzinom $n = 1450 \text{ min}^{-1}$. Odrediti brzinu vrtnje motora pri referentnoj frekvenciji $f = 40 \text{ Hz}$. Nacrtati momentnu karakteristiku tereta te momentne karakteristike motora za nazivnu i referentnu frekvenciju te naznačiti karakteristične točke.
- (4 boda) Motor je upravljan U/f metodom u zatvorenoj petlji pri čemu mjerni član brzine grieši -10% stvarne vrijednosti brzine u cijelom mjernom opsegu (npr. ako je stvarna brzina 100 min^{-1} , mjerni član daje 90 min^{-1}). Odrediti zadalu (referentnu) vrijednost brzine ako je na motor priključena matalica za papir iz b)dijela zadatka, a frekvencija (osnovnog harmonika) napona napajanja motora iznosi $f = 35 \text{ Hz}$.

3. zadatak (8 bodova)

Za upravljanje brzinom vrtnje kavezognog asinkronog motora koristi se struktura upravljanja prikazana na slici 1. Motor se vrti brzinom 20% većom od nazivne brzine i opterećen je s 20% nazivnog momenta. Potrebno je:

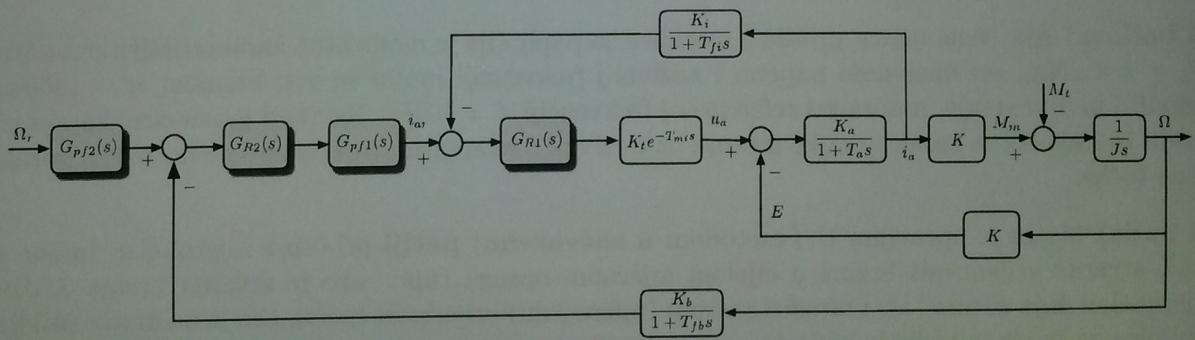

Slika 1: Sustav za regulaciju brzine s vektorski upravljenim asinkronim motorom

- (5 bodova)** Kvalitativno skicirati odzive struja $i_{sd}(t)$ i $i_{sq}(t)$, te brzine vrtnje $\omega(t)$ za slučaj da se motoru smanji referentna vrijednost brzine vrtnje na 80% nazine brzine, a moment tereta ostane nepromijenjen.
- (3 boda)** U istom d,q koordinatnom sustavu skicirati položaj vektora magnetskog toka rotora i položaj vektora struje statora u početnom stacionarnom stanju ($n = 120\% n_n$, $M_t = 20\% M_n$) te u stacionarnom stanju koje je nastupilo nakon promjene referentne vrijednosti brzine ($n = 80\% n_n$, $M_t = 20\% M_n$).

4. zadatak (15 bodova)

Kaskadna struktura upravljanja brzinom istosmjernog motora prikazana je na slici 2, pri čemu pojedini parametri iznose: $K_a = 4.5 \text{ A/V}$, $T_a = 0.025 \text{ s}$, $K = 1.33 \text{ Vs/rad}$, $K_t = 44$, $T_{mi} = 1.66 \text{ ms}$, $K_i = 0.1 \text{ V/A}$, $T_{fi} = 2 \text{ ms}$, $K_b = 0.0318$, $T_{fb} = 15 \text{ ms}$, $J = 2.4 \text{ kg m}^2$.

Slika 2: Blokovska shema kaskadnog upravljanja brzinom DC motora s nezavisnom uzbudom

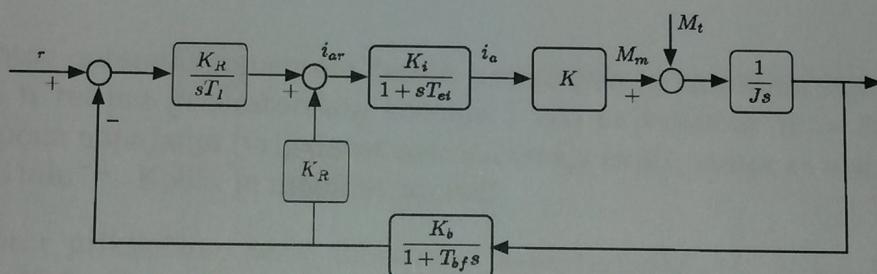
Potrebno je:

- (4 boda)** Projektirati PI regulator struje armature $G_{R1}(s)$ prema tehničkom optimumu kao i prefilter referentne vrijednosti struje armature $G_{pf1}(s)$.
- (4 boda)** Ukoliko se promjeni nadomjesno mrvivo vrijeme pratvarača na $T_{mi} = 3 \text{ ms}$, uz parametre regulatora određene u a) dijelu zadatka, koliko će pri iznositi karakteristični faktor prigušenja ζ ?

- c) **(3 boda)** Pretpostavimo da je brzina vrtnje regulirana klasičnim PI regulatorom $G_{R2} = K_R \frac{1+T_I s}{T_I s}$ koji je projektiran po simetričnom optimumu. Pretpostavimo da optimalno pojačanje PI regulatora brzine vrtnje iznosi $K_R = K_R^*$. Potrebno je odrediti koje od ova dva pojačanja rezultira bržim odzivom i većim nadvišenjem $K_R = 10K_R^*$ ili $K_R = 0.1K_R^*$. Objasniti.
- d) **(4 boda)** Ukoliko zamjenimo mjerni član brzine, mjernim članom koji ima manju vremensku konstantu $T_{fb} = 0.5ms$, koliko će tada iznositi fazno osiguranje uz pretpostavku da je PI regulator brzine vrtnje projektiran po simetričnom optimumu uz $a = 2.41$.
- Napomena: Nagib karakteristike amplitudno frekvencijske karakteristike otvorenog kruga u okolini presječne frekvencije iznosi -20 dB/dek.

5. zadatak (15 bodova)

Nadređena petlja upravljanja brzinom vrtnje istosmjernog motora s nezavisnom i konstantnom uzbudom prikazana je blokovskom shemom na slici 3. Pritom su: $K_i = 1$, $T_{ei} = 5 \text{ ms}$, $K = 1.33 \text{ Vs/rad}$ i $J = 3 \text{ kgm}^2$, $K_{fb} = 1$, $T_{fb} = 1 \text{ ms}$. Potrebno je:

Slika 3: Blokovska shema upravljanja brzinom DC motora s nezavisnom uzbudom

- a) **(5 bodova)** Odrediti prijenosnu funkciju zatvorenog kruga.
- b) **(5 bodova)** Odrediti parametre modificiranog PI regulatora brzine vrtnje tako da nadomjesna vremenska konstanta zatvorenog kruga iznosi $T_e = 0.1s$, a karakteristični odnos $D_2 = 0.5$.
- c) **(5 bodova)** Slijedi li sustav bez prefiltra linearno rastuću referentnu veličinu? Objasniti.